

úrovně závažnosti kázeňských problémů žáků: *téměř žádný problém* (hodnota 9,7 a více), částečně vážný problém (hodnota 7,6 a méně) a *malý problém* (index mezi uvedenými hodnotami).

Průměrná hodnota indexu pro české žáky se přibližně rovná mezinárodnímu průměru. Téměř dvě třetiny českých žáků pocházejí ze škol, kde kázeňské problémy žáků prakticky neexistují, a necelá jedna třetina pochází ze škol, kde jsou kázeňské problémy považovány pouze za malý problém. Průměrné výsledky žáků těchto skupin se neliší. Nejlepší situace je v Korejské republice, v Nizozemsku a v Irsku, kde více než 80 % žáků pochází ze škol, na kterých chování žáků není téměř žádným problémem. Naopak za nejproblematičtější považují situaci ve školách v Německu, v Portugalsku a v Turecku, kde je takových kázeňsky bezproblémových žáků pouze kolem 40 %.

Bezpečné prostředí

Do jaké míry je prostředí školy bezpečné posuzovali učitelé v otázce „*Uveďte prosím, nakolik souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícími tvrzeními o škole, na které právě učíte.*“ Učitelé vyjadřovali míru souhlasu s osmi položkami¹¹ v kategoriích: *rozhodně souhlasím, spíše souhlasím, spíše nesouhlasím a rozhodně nesouhlasím*. Z odpovědí učitelů byla odvozena škála indexu *bezpečná a spořádaná škola*, jeho průměrná hodnota pro Českou republiku se jen nepatrně liší od mezinárodního průměru a je srovnatelná s hodnotou indexu z šetření TIMSS 2011. Na škále byly definovány tři kategorie škol: *velmi bezpečná a spořádaná* (index má hodnotu 10 a více), *méně bezpečná a spořádaná* (hodnota indexu 6,7 a méně) a *bezpečná a spořádaná* (hodnota indexu mezi dvěma uvedenými čísly).

Čeští žáci se přibližně z poloviny nacházejí ve velmi bezpečných a spořádaných školách a z poloviny v bezpečných a spořádaných školách. Průměrné výsledky těchto dvou skupin žáků se liší pouze o sedm bodů na škále TIMSS. Nejbezpečnější prostředí ve školách je podle vyjádření učitelů v Severním Irsku a v Irsku, kde se ve velmi bezpečných a spořádaných školách nachází více než 80 % žáků 4. ročníku. Za vůbec nejméně bezpečné ze všech zapojených zemí považují prostředí ve školách učitelé z Japonska, kde je ve velmi bezpečných a spořádaných školách pouze necelých 10 % žáků.

Jevem, který negativně ovlivňuje bezpečné prostředí ve škole, je šikana mezi žáky. Tato problematika byla zjišťována přímo u žáků, kteří měli ve svém dotazníku zařazenou otázku „*Jak často ti v tomto školním roce žáci vaší školy provedli něco z následujících věcí (týká se i věcí, které se staly prostřednictvím SMS zpráv nebo internetu)?*“ Žáci u každé z osmi položek¹² vybírali jednu ze čtyř odpovědí: *nejméně jednou za týden, jednou nebo dvakrát za měsíc, několikrát za rok a nikdy*. Na jejich základě byla vytvořena škála indexu *šikana mezi žáky* a na ní následně definovány tři úrovně četnosti šikany: *téměř nikdy* (hodnota indexu 9,6 a více), *asi jednou týdně* (hodnota indexu 8 a méně) a *asi jednou za měsíc* (ve všech ostatních případech).

11 Otázka obsahovala položky: Tato škola se nachází v bezpečné lokalitě; V této škole se cítím bezpečně; Bezpečnostní politika této školy a její uplatňování v praxi jsou dostačující; Žáci této školy jsou ukázněni; Žáci se k učitelům chovají slušně; Žáci mají kladný vztah k majetku školy; Škola má jasná pravidla pro chování žáků; Školní pravidla jsou vymáhána spravedlivým a konzistentním způsobem.

12 Otázka obsahovala položky: Vysmívali se mi nebo mi nadávali; Nechtěli si se mnou hrát nebo si povídat; Rozšiřovali o mně lži; Něco mi ukradli; Uhodili mě nebo zranili; Nutili mě dělat něco, co jsem nechtěl; Šířili o mně informace, které mě ztrapňovaly; Vyhrožovali mi.